

ת נ ך

על פי תכנית הרפורמה ללמידה משמעותית מרכיב 30% מן הרמה הרגילה

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.
פרק ראשון – ספר בראשית – (40×2) – 80 נקודות
פרק שני – נושאי ההרחבה – (20×1) – 20 נקודות
סה"כ – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד.
(2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון — בראשית (80 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2.
 בכל שאלה, ענה על סעיף א — חובה (25 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (15 נקודות).
 (לכל שאלה — 40 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2.

1. קרא בראשית, ד', 1, 16-26.

בראשית, ד', 1

והאדם ידע את-חווה אשתו ותהר
 ותלד את-קין ותאמר קנתי איש את-ה':

בראשית, ד', 16-26

טז : ויצא קין מלפני ה' וישב בארץ-
 יז נוד קדמת-עדן: וידע קין את-אשתו ותהר ותלד את-חנוך
 יח והי בנה עיר ויקרא שם העיר כשם בנו חנוך: וילד לחנוך
 את-עירד ועירד ילד את-מחויאל ומחויאל ילד את-מתושאל
 ט ט ומתושאל ילד את-למך: ויקח-לו למך שתי נשים שם האחת
 כ עדה ושם השנית צלה: ותלד עדה את-יבל הוא היה אבי
 כא יישוב אהל ומקנה: ושם אחיו יובל הוא היה אבי פל-תפש
 כב כנור ועוגב: וצלה גם-הוא ילדה את-תובל קין לטש כל-
 כג חרש נחשת וברזל ואחות תובל-קין נעמה: ויאמר למך לנשיו
 עדה וצלה שמען קולי נשיו למך האזנה אמרתי כי איש
 כד הרגתי לפעמי וילד לחברתי: כי שבעתים יקם-קין ולמך
 כה שבעים ושבעה: וידע אדם עוד את-אשתו ותלד בן ותקרא
 את-שמו שת כי שת-לי אלהים זרע אהר תחת הבל כי הרגו
 כו קין: ולשת גם-הוא ילד-בן ויקרא את-שמו אנוש אז הוחל
 לקרא בשם ה':

ענה על סעיף א (חובה).

א. בפסוקים 16-24 שלפניך מתוארים שינויים שחלו בדורות הראשונים של האנושות בתחום התרבות ובתחום המוסר.
תאר והדגם כל אחד מן השינויים. בסס את דבריך על הכתוב.

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא את פסוק 1 ואת פסוקים 25-26 שלפניך.

(1) לפי דברי חוה בפסוק 1, הסבר את מדרש השם 'קין'. (7 נקודות)

(2) קרא את דברי מ"ד קאסוטו על פסוק 25.

הפעם אין חוה מביעה רגשי שמחה וגאווה מעין אלה שהביעה בשעה שנולד לה בנה הבכור... [הפעם] דבריה נאמרים... מתוך ענווה וצניעות.

(מ"ד קאסוטו, פירוש על ספר בראשית)

הסבר כיצד מדרשי השם שבפסוק 1 ובפסוק 25 מעידים על הענווה והצניעות של חוה בשעה שילדה את שת, וציין מה היה יכול לגרום לשינוי שחל בחוה. (8 נקודות)

ג. קרא גם בראשית, ד', 12.

(1) מהי הסתירה בין הנאמר בסוף פסוק 12 לנאמר בפסוק 16 בקטע שלפניך?

(7 נקודות)

(2) לפניך הפירוש של רמב"ן לביטוי "בארץ נוד".

שלא הלך בכל העולם, אבל באותה הארץ ישב, נודד תמיד, לא ינוח במקום ממנה כלל.

כיצד רמב"ן מיישב את הסתירה הזאת? (8 נקודות)

◀ המשך בעמוד 4

א ויהי אחר הדברים האלה והאלהים נסה את-אברהם ויאמר
 ב אליו אברהם ויאמר הנני: ויאמר קח-נא את-בנך את-
 יחידך אשר-אהבת את-יצחק ולך-לך אל-ארץ המדיה
 ג והעלהו שם לעלה על אחד ההרים אשר אמר אליך: וישבם
 אברהם בבקר ויחבש את-חמורו ויקח את-שני נעריו אתו
 ואת יצחק בנו ויבקע עצי עלה ויקם וילך אל-המקום אשר-
 ד אמר לו האלהים: ביום השלישי וישא אברהם את-עיניו
 ה וירא את-המקום מרחק: ויאמר אברהם אל-נעריו שבו לכם
 פה עס-החמור ואני והנער נלכה עד-כה ונשתחוה ונשובה
 ו אליכם: ויקח אברהם את-עצי העלה וישם על-יצחק בנו
 ויקח בידו את-האש ואת-המאכלת וילכו שניהם יחדו:
 ז ויאמר יצחק אל-אברהם אביו ויאמר אבי ויאמר הנני בני
 ח ויאמר הנה האש והעצים ואיה השה לעלה: ויאמר אברהם
 ט אלהים יראה-לו השה לעלה בני וילכו שניהם יחדו: ויבאו
 אל-המקום אשר אמר-לו האלהים ויבן שם אברהם את-
 המזבח ויערך את-העצים ויעקד את-יצחק בנו וישם אתו
 י על-המזבח ממעל לעצים: וישלח אברהם את-ידו ויקח
 יא את-המאכלת לשחט את-בנו: ויקרא אליו מלאך ה'
 יב מן-השמים ויאמר אברהם ואברהם ויאמר הנני: ויאמר אל-
 תשלח ידך אל-הנער ואל-תעש לו מאומה כי עתה ידעתי
 כי ירא אלהים אתה ולא חשבת את-בנך את-יחידך ממני:
 יג וישא אברהם את-עיניו וירא והנה איל אחד נאחו בסבך
 בקרניו וילך אברהם ויקח את-האיל והעלה לעלה תחת
 יד בנו: ויקרא אברהם שם-המקום ההוא ה': ויראה אשר
 טו יאמר היום בהר ה' יראה: ויקרא מלאך ה' אל-אברהם
 טז שנית מן-השמים: ויאמר בי נשבעתי נאס-ה' כי יען אשר
 יז עשית את-הדבר הזה ולא חשבת את-בנך את-יחידך: כי-
 ברך אברכך והרבה ארבה את-זרעך ככוכבי השמים וכחול

(שים לב: המשך הקטע וסעיפי השאלה בעמוד הבא.)

יח אֲשֶׁר עַל־שַׁפַּת הַיָּם וַיִּרְשׁ זֶרַעַךְ אֶת שְׂעַר אֵיבָיו: וְהִתְבָּרְכוּ
 יט בְּזֶרַעַךְ כָּל גּוֹי הָאָרֶץ יִקְבּוּ אֶשֶׁר שָׁמַעַת בְּקִלְי: וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם
 אֶל־נַעֲרָיו וַיִּקְמוּ וַיֵּלְכוּ יַחְדָּו אֶל־בְּאֵר שֶׁבַע וַיֵּשֶׁב אַבְרָהָם
 בְּבְאֵר שֶׁבַע:

ענה על סעיף א (חובה).

- א. (1) על פי הקטע שלפניך, מהו הניסיון שה' מעמיד בו את אברהם?
 הסבר, ובסס את דבריך על הכתוב. (12 נקודות)
- (2) האם לדעתך עמד אברהם בניסיון זה? נמק. (13 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. אברהם עונה "הנני" בפסוקים 1, 7, 11.

- (1) למי אברהם עונה בכל אחד מן הפסוקים, ומה הוא מביע במילה זו? (7 נקודות)
- (2) יש הטוענים שמעני אברהם "הנני" בפסוק 1 ו"הנני בני" בפסוק 7 מלמדים על
 הקונפליקט הפנימי שאברהם היה שרוי בו. הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב.
 (8 נקודות)

ג. קרא פסוקים 6-8 בקטע שלפניך.

המשפט "וילכו שניהם יחדו" חוזר בפסוק 6 ובפסוק 8.

- (1) יש הטוענים כי משפט זה מדגיש את ההליכה של האב והבן "בלב שווה" (לשון רש"י).
 הסבר את הטענה. (8 נקודות)
- (2) הסבר כיצד פסוק 19 בקטע שלפניך יכול לרמוז לשינוי שחל ביחסים בין האב לבן.
 (7 נקודות)

◀ המשך בעמוד 6

פרק שני — נושאי ההרחבה (20 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 3-4.

חוק

3. קרא דברים, י"ז, 8-13.

ח כִּי יִפְלֹא מִמֶּךָ דְבַר לְמִשְׁפַּט בֵּינֵיכֶם וּלְדָם בֵּינֵיכֶם לְדִין וּבֵין
 נָגַע לְנָגַע דְּבַר רִיבָת בְּשַׁעֲרֵיךָ וְקָמַת וְעָלִיתָ אֶל-הַמִּקְוֶה
 ט אֲשֶׁר יִבְחַר ה' אֱלֹהֶיךָ בוֹ: וּבָאתָ אֶל-הַפְּהִינִים הַלְלוּם וְאֶל-
 הַשֹּׁפֵט אֲשֶׁר יִהְיֶה בַּיָּמִים הָהֵם וּדְרַשְׁתָּ וְהִגִּידוּ לְךָ אֵת דְּבַר
 י הַמִּשְׁפָּט: וְעָשִׂיתָ עִלְפֵי הַדָּבָר אֲשֶׁר יִגִּידוּ לְךָ מִן-הַמִּקְוֶה
 הַהוּא אֲשֶׁר יִבְחַר ה' וְשִׁמַּרְתָּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יִזְרֹךְ:
 יא עִלְפֵי הַתּוֹדָה אֲשֶׁר יִזְרֹךְ וְעַל-הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר-יֹאמְרוּ לְךָ
 תַעֲשֶׂה לֹא תִסּוּר מִן-הַדָּבָר אֲשֶׁר-יִגִּידוּ לְךָ יָמִין וּשְׂמָאל:
 יב וְהָאִישׁ אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה בְזִדּוֹן לְבַלְתִּי שָׁמַע אֶל-הַפִּהֵן הַעֲמִיד
 לְשֵׁרֵת שֵׁם אֶת-ה' אֱלֹהֶיךָ אוֹ אֶל-הַשֹּׁפֵט וּמֵת הָאִישׁ הַהוּא
 יג וּבְעֵרַת הָרַע מִיִּשְׂרָאֵל: וְכֹל-הָעַם יִשְׁמְעוּ וִירְאוּ וְלֹא יִזְדוּן
 עוֹד:

א. מהו החוק הנזכר בפסוקים אלה, ומהו דינו של מי שאינו מצייט לחוק זה?

(10 נקודות)

ב. בפסוק 12 ובפסוק 13 יש שני שורשים חוזרים. מה הם שני השורשים האלה?

הסבר כיצד החזרה על שורשים אלה מלמדת על קשר בין המעשה של האיש ובין עונשו.

(10 נקודות)

חכמה

4. איוב, ל"ח, 31-32.

א לֹא
 הַתְּקַשֵּׁר מֵעֲדָנוֹת כִּימָה אִו־
 ב מִשְׁכוֹת כָּסִיל תִּפְתַּח: הַתְּצִיא מִזְרוֹת בַּעֲתוֹ וְעִישׂ עַל-בְּנֵיהָ
 תִּנְחַם:

א. הסבר את המסר שה' מפנה אל איוב באמצעות השאלות הרטוריות. (10 נקודות)

ב. האם המסר של השאלות הרטוריות הוא אכן מענה לאיוב? נמק. (10 נקודות)

בהצלחה!